

Tartsay Vilmosról

A Tartsay Vilmosról írt megemlékezés (Egy magyar vértanú, július 21.) számos helytelen adatot tartalmaz:

1. Tartsay soha sem volt a „nagyváradi önálló huszárezred” parancsnoka. Egyrészt azért, mert békeidőben ezred- vagy zászlóaljparancsnokságot csak törzstiszt (minimum alezredes, illetve őrnagy) viselhetett, másrészt azért, mert ilyen hadrendi számú alakulat soha sem létezett. 2. Erdélyt a magyar csapatok nem megszállták, hanem részt vettek visszacsatolásában. A katonai közigazgatás csak néhány hétig tartott, utána nem lehet megszállásról beszélni.

3. Tartsay 1944-ben életét adta Magyarország felszabadulásáért. 1941-ben nyugdíjazását azonban nem politikai okokból kérte, hanem azért, mert nagyszülei között zsidó származásúak is voltak és ezért amennyiben nyugdíjazását nem kéri, kényszernyugdíjazták volna. Megjegyzendő, hogy zsidó származása miatt a később zsidómentő Nagybacsoni Nagy Vilmos írta rá az ezzel kapcsolatos aktára, hogy megtartását származása miatt semmiképp sem javasolja, annak ellenére, hogy Jány Gusztáv külön kérte meghagyását, mert „Tartsay a vezérkari tisztek között az öt legjobb közé tartozik”.

4. A honvédség szellemi egysége nem 1944. március 19-én bomlott fel. Ez az egység valójában már 1935-től repedezett és 1939-től teljes fikció volt. A vezérkari tiszteknél tömeges volt a szélsőjobb nyilas- és imrédysta szimpátia. Tiszti csoportok már 1937-ben arra buzdították Rázt Jenő honvédelmi minisztert, hogy erőszakkal vegye át a hatalmat, és kiáltson ki katonai diktatúrát. A katonai vezetés volt az első, amely antiszemita törvényeket szorgalmazott, és nem riadt

vissza a zsidóság kitelepítésének és kirablásának propagálásától már 1939-ben sem. A vezérkari testületben annyira néhez volt nem jobboldali tiszteket találni, hogy Szombathelyi vezérezredes, aki 1941 végén a háborús aktivitás csökkentésének programjával vette át posztját, még segédtsíztet sem mert a vezérkariak közül kiválasztani. A lehangadóbb nyilas szimpatizáns, illetve jobboldali tiszteket, élükön Vörös János későbbi vezérkari főnökkel Horthy 1943-ban kihallgatáson figyelmeztette arra, hogy hazaárulással egyenértékű idegen hatalmak kiszolgálása és a szélsőjobb támogatása. Mind-egyikük hűségéről biztosította Horthyt, bár a kormányzóknak tett esküt egyikük sem gondolta komolyan. Ékes bizonyítéka volt ennek az az állás, amit a vezérkar 1944. március 19-én és október 15-én hajtott végre. Ellenálló ebből a körből szinte alig került ki, a szovjetellenes háború folytatását a vezérkariak többsége mindennél fontosabbnak tartotta.

Kár, hogy Bárdossy rehabilitálása kapcsán az vetődhet fel, hogy „jó lenne tudni, hogy azok, akik az ő rehabilitálását szorgalmazzák, vajon mit kívánnak kezdeni Tartsay Vilmos emlékével”.

Ez az árukapcsolás azért szerencsétlen, mert Bárdossy bűnei ugyan tagadhatatlannak, de a vele szemben lefolytatott népbírósi tárgyalás annyira preconcepció, törvénytörő és méltánytalan, hogy rehabilitálását azoknak is el kell fogadniuk, akik politikusként elítélik őt. Bárdossyt a népbírósi bíróság ugyanis nem azért ítélte el, amiért el lehetett volna (például a III. zsidótörvény meghozatala), hanem azokért a hadba lépésekért, amikről nem ő, hanem Horthy Miklós és a magyar vezérkar döntött. Ezzel szemben tény, hogy mind

a Szovjetunió, mind Jugoszlávia megtámadása alkalmával Bárdossy inkább mérséklő szerepet játszott. Csak az 1941. decemberi amerikai hadüzenet miatt terheli elsősorban őt a politikai felelősség. Ha jogilag elfogadhatatlan ítéleteket jogosnak minősítünk, akkor azokkal a politikai elvekkel is szembe fogunk kerülni, amelyekért a magyar szabadságharcosok életüket adták.

Ungváry Krisztián

történész

Nem tudom, honnan származnak a cikkben közölt tények és adatok, valamint édesapám, dr. Tartsay Vilmos fényképe, amelyet illusztrációként közöltek. Biztos azonban, hogy a szerkesztőség és a szerző személy szerint nem tartotta szükségesnek, hogy kapcsolatot keressen velem, és megkérdezze véleményemet, valamint leellenőrizze a közölni szánt részeket helyességét.

Egy ilyen beszélgetés vagy találkozás keretében megtudhatta volna, hogy ha édesapám túlélt volna a második világháborút és a hitlerista-nyilas hordák magyarországi dúlását, akkor ugyanazzal az elszántsággal küzdött volna a kommunizmus hatalomra kerülése ellen – valószínűleg ugyanúgy eredménytelenül, mint korábban a nemzetiszocializmus és magyar jobboldal ellen –, és valószínűleg ugyanúgy a Margit körüli fegyház bitófáján vagy legjobb esetben Recskén végezte volna.

Ha édesapám ma élne, nagy keserűséggel kellene megállapítania, hogy az az újsg foglalkozik személyével, amelynek elődjé, a Szabad Nép, a második világháború utáni kommunista terror szimbóluma. A kommunisták uszító szennylapjára

Rákosi Mátyás, Révay József, Kállai Gyula és a rákövetkező generáció Kádár Jánossal és Aczél Györggyel nyomta rá a bélyegét – egytől egyig hazaárulók, terroristák és gyilkosok. Ezeknek a szellemi rokonságát vállalta fel a Népszabadság, a kommunista utódpart MSZP házi újságja, amelyben olyan gyűlölettől átszított uszító tollnokok kapnak teret, mint Tamás Gáspár Miklós, **Eörsi István** vagy Krajczár Gyula.

Azzal, hogy a Népszabadság cikket közöl édesapámról, azt a látszatot akarja kelteni, mintha szellemi közösségben volna az általa méltatott személlyel. Ezt az álságos és hazug dörgölődést, negédeskedő köpönyegforgatást édesapám nevében is visszautasítom. A cikkíró által képviselt újság édesapám szellemének nem rokona, hanem politikai ellenfele.

Tartsay Vilmos

Köln

Megkérgesedett, 83 éves ember vagyok. Hosszú évek óta csak a Himnusz hangjain és most Hovanyecz László Tartsay Vilmosról írt cikkének olvasásakor érzékenyültem el. Az 1944. november 22-én tartott ülésünkkor nem voltam jelen, mert november 22-én van a születésnapom és vidékről üdvözlésemre Budapestre felutazott édesanyám és édesapám jó hangulatot teremtve marasztaltak. Azóta sem nyugodott meg a lelkem.

Könyvek, napilapok méltatták fegyveres akcióinkat, melyekben többek között öcsém és nagybátyám életét vesztette, jómagam kétszer beszülettem. Mégsem tudunk a „Horthy-fasiszta tisztek” titulusától megszabadulni.

Vitéz Kálmánfi Ferenc

Győr-Ménfőcsanak